

Verslag van de online Papua Solidariteitsdag “Alle vogels zijn verdwenen” 5-2-2022

Het thema van deze dag is de “**Vernietiging van het regenwoud in West Papua en de impact daarvan op de levens van Papoeavrouwen en hun gezinnen**”. Dit thema is gebaseerd op onderzoek *Burung Pun Tak Ada Lagi*; Alle vogels zijn verdwenen. Het werd uitgevoerd door een aantal Ngo's, waaronder de Papua Women's Group en Asia Justice and Rights. In 2020 hebben zij 100 Papoeavrouwen voor het onderzoek geïnterviewd en vertelden zij over de gevolgen van ontbossing en wat de vrouwen zelf daartegen ondernomen hebben.

Opening

Reyald Bogerd, de technical host, deelt mee de vertaalknop niet werkt en dat er synchroon vertaald gaat worden door Thea Hummel (EN-IT en vv) en Feije Duim (NL-ID en vv). Verder wordt iedereen verzocht de microfoon uit te zetten.

Voorzitter Vien Sawor heet iedereen welkom in Nederland, Duitsland en Engeland en een speciaal welkom voor de sprekers in Papua, Manokwari, Jayapura en Jakarta. Helaas kan Szilvia Csevar vanwege ziekte niet meedoen. Aangezien Magda Kafiar en Veronika Manimbu samen in een breakoutroom zouden zitten, zullen ze nu aparte breakoutrooms leiden.

Vien noemt een paar feiten:

- Indonesië heeft het op 3 na grootste regenwoud op aarde, 40% daarvan zit in West Papua.
- Nu de gronden op Sumatra en Kalimantan uitgeput zijn, zijn de ogen op West Papua gericht: de laatste intacte bossen in Indonesië.
- Alleen al tussen 2001 en 2019 is er ruim 750.000 ha bos gekapt, vnl. voor palmolie met desastreuze gevolgen voor de Papoea bevolking.
- Volgens wetten zijn bedrijven en politiek verplicht om de inheemse volkeren, dus ook Papoea's, te betrekken bij besluitvorming over verkoop of gebruik van land. In de praktijk gebeurt dat lang niet altijd.

Deze dag horen we of Papoea vrouwen betrokken zijn bij het besluitvormingsproces en wat de gevolgen zijn van de ontbossing in hun leefgebied voor hen.

Aangezien er nog geen geluid was bij de te vertonen film geeft Vien het woord aan Ds. Magda Kafiar om haar verhaal alvast in te leiden.

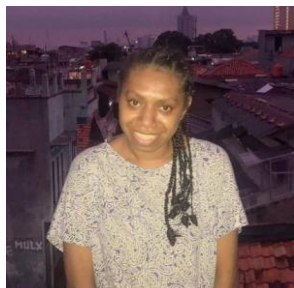

Ds. Magda Kafiar is vrouwenleider en verdediger van vrouwenrechten, is predikant bij de Evangelisch Christelijke kerk in Papua (GKI di Tanah Papua). Ze werkt ook voor de afdeling mensenrechten (CJIP) en één van de onderzoekers van het rapport “All the Birds are Gone”. Ze wil de stilte rondom de rechten van Papoeavrouwen doorbreken. Zij is coördinator in het gebied Kebar, Sorong en Sorong Jaya.

Veronika Manimbu komt uit de Kebar-vallei en is daar de lokale facilitator van het onderzoek. Ze spreekt namens de vrouwen van Kebar is 1 van de landeigenaars en lid van de getroffen Mpur clan. Zij spreekt zich al jaren uit tegen de verborgen agenda's van bedrijven in hun leefgebied.

Sigrid Deters is campagneleider bij Greenpeace Nederland. Na succesvolle acties van Greenpeace zijn er afspraken gemaakt met bedrijven. Maar die komen hun beloftes niet na. Dus nu wil Greenpeace zich richten op de wetgeving in Europa zodat bedrijven niet langer producten kunnen importeren en verkopen die ontbossing en mensenrechtenschendingen veroorzaken.

Amelia Puhili en Natalia Yewen werken beiden werken als staf lid Campagnes bij de NGO Pusaka Papua (The Earth and People's Heritage Foundation). Zij hanteren als uitgangspunt dat de aarde een natuurlijke erfenis is, gegeven aan de mensen. Daarom zetten zij zich in voor het recht van inheemse volkeren, bescherming van de natuur en gelijke behandeling van vrouwen. Yewen is daarnaast journalist voor o.a. Mongabay.¹

Er wordt een ingekorte versie van de film '**Indigenous Women of Mpur Swor, Kebar Valley – The land, water and forest belong to us**' vertoond.

De deelnemers worden in **breakoutrooms** verdeeld bij de verschillende sprekers.

Veronika Manimbu gaat verder in op het onderzoek: 'Alle vogels zijn verdwenen'.

Haar verhaal:

"Ik ben Veronika Manimbu uit Kebar. Het thema van deze bijeenkomst is 'Alle vogels zijn verdwenen.' Ik ben 1 van de landeigenaars, lid van de Mpur stam en ik spreek me uit tegen de verborgen agenda's van bedrijven. De bedrijven vroegen eerst toestemming voor het opzetten van palmoliebedrijven. Toen vroegen ze om een proefperiode om mais te verbouwen voor 2-3 jaar in de graslandgebieden, de open gebieden. Daar gaven we ze toestemming voor, niet voor de bossen. Maar toen kaptten ze onze (sago)bossen. Dat is onze voedselvoorziening en ook de plek waar de vogels spelen. Daarna ontwaterden ze de grond.

Ik heb met eigen ogen gezien hoe de bedrijven de grond kaal maakten met graafmachines. Het land en water zijn van ons en ze mogen het niet leegroven. We zijn afhankelijk van de sagobossen om in leven te blijven. Wij, de mensen van Kebar, zijn ook afhankelijk van het land voor onze tuinen, water en levensonderhoud. Ik ben actief geworden in de vergaderingen ook om de vrouwen te versterken en hen in te laten zien hoe serieus dit allemaal is. Ik heb overlegd met de kerken en organisaties om te lobbyen voor het behoud van de vogels, die er bijna niet meer zijn. Het bos is onze moeder die ons voedsel geeft. Wij de vrouwen van Kebar laten ons niet de mond snoeren. We zullen ons uit blijven spreken. Binnen de cultuur hebben we geen bezitsrecht maar wel gebruikersrecht.

Ik ben arm en we zijn ons bewust dat land/bos niet in geldelijke waarde uitgedrukt kan worden maar wij kunnen niet zonder het bos/land. We worden als vrouwen niet gerespecteerd door de bedrijven. We worden geïntimideerd door het leger en politie. Het gebied waar het bedrijf op werkt is 19.000 hectare."

Vraag: Kan hetgeen in Sorong is gedaan ook in Kebar gedaan worden? Daar is land [na een rechtszaak] teruggegeven aan de bevolking.

Antwoord: Veronika geeft aan dat ze er van 2018-2021 voor hebben gevochten, en een brief van het ministerie van landbouw hebben gekregen. Maar tot nu toe is er geen verandering in de situatie. Het bedrijf blijft actief.

¹ Non-profit conservation and environmental science news platform.

Een Engelse deelnemer bedankt Veronika voor al haar belangrijke werk en deelt uit zijn ervaringen in Centraal Afrika en hij vertelt hoe bijzonder hij het vindt dat de vrouwen zo betrokken zijn. Zijn vraag is of de mannen ook betrokken zijn?

Antwoord: de mannen zijn spreken zich niet uit over deze zaken. Het zijn alleen de vrouwen die bezig zijn sinds 2018 met het bepleiten van deze zaak. Ze voelt zich zo betrokken omdat het bos haar moeder is en het bos zorgt voor het in leven blijven van haar kinderen. Er wordt gevraagd of de mannen bang zijn om betrokken te raken in verband met mogelijk geweld? Hij snapt dat het zo belangrijk is voor de vrouwen, maar de mannen moeten toch ook betrokken kunnen raken?

Antwoord: de mannen lijken niet serieus genoeg om ons te helpen, de overheid van Kebar geeft nl. maandelijks geld aan de mannen. Veronika zegt tegen de mannen dat ze het mogen ontvangen, maar zelf gaat ze er niet aan mee doen.

Vraag: is het geld alleen voor de mannen, of ook voor de vrouwen?

Antwoord: Ja, het is ook voor de vrouwen. Maar ik wil het niet ontvangen. Zij hebben het bos verwoest en ik heb daarover geklaagd. Ze hebben niet naar mij geluisterd dus ik wil hun geld niet. Veronika krijgt een compliment over hoe buitengewoon sterk ze is.

Ds. Magda Kafiar heeft meegewerkt aan het rapport "*Burung pun Tak ada Lagi*" (Alle vogels zijn verdwenen), en dan met name het gedeelte over Sorong, de Kebar vlakte en Fak-Fak.

Kafiar over de mensenrechtensituatie door de komst van plantagebedrijven in Fak-Fak:

"De ontbossingssituatie in Fak-Fak is bijzonder omdat het daar gaat om een transmigrantenproject waarbij transmigranten veel steun van de overheid krijgen. Die steun was er niet voor de plaatselijke Papoeabevolking. Het gevolg is dat veel Papoeavrouwen nu arbeiders op de plantages zijn geworden, zo ook mannen en kinderen. Intussen wordt het bos door de aanleg van de plantages bedreigd. Het zorgt voor vervuiling van het bos. Al deze ontwikkelingen hebben verstrekende gevolgen voor de vrouwen.

Vrouwen halen voedsel voor hun gezin en medicijnen uit het bos. De overheid beschouwt het land als leeg, alsof het van niemand is. Maar de werkelijkheid is dat het land toebehoort aan mensen, de Papoeabevolking. Ze zijn ervan afhankelijk, het is hun leefgebied. Vooral de vrouwen worden getroffen door de ontginning van het bos: waar moeten ze voedsel en medicijnen vandaan halen?"

Magda pleit verder voor onderwijs en opleidingen. Ze verwijst naar een programma van GKI in samenwerking met Pusaka Rakyat en AJAR, waarbij de bevolking zelf actief betrokken is bij het behoud van het bos. Het gaat erom dat de bevolking zelf actief betrokken wordt bij het behoud van het bos. Nog belangrijker is dat de militaire acties beëindigd worden. Nu is het nog zo dat het leger de belangen van de bedrijven verdedigt.

Vraag: In 2015 was het WNF actief in Papua. Is dat nog zo? Is er samenwerking? Antwoord: Het WNF werkt nu nationaal en richt zich niet meer specifiek op Papua.

In de discussie werd verder gewezen op het recht op schoon water (Indonesisch: *hak atas air*). De plantages gebruiken veel water en veroorzaken vervuiling van het water.

Natalia Yewen en Amelia Puhili

Amelia vertelde over het uitgangspunt van Papoeavrouwen dat moeder aarde in relatie tot de vrouwen staat. Over en weer hebben ze elkaar wat te bieden. Ze benadrukt dat het bos de levensruimte en hun recht op leven is voor de Papoea's. Vooral voor de vrouwen is het bos belangrijk.

In de huidige situatie in Papua is het zo dat vrouwen:

- niet betrokken worden bij landrechten. Zij gebruiken het land, maar hebben geen eigendomsrecht;
- geen toegang meer hebben tot het land;
- werken als zwaar onderbetaalde arbeiders op eigen land.

Bovenstaande vloeit ook voort uit de patriarchale samenleving in Papua. Vrouwen mogen niet meepraten tijdens vergaderingen, vrouwen worden niet gehoord en vrouwen zijn geen

landeigenaren. Daarnaast zijn er meer problemen bijgekomen door de komst van palmoliebedrijven:

- er zijn geen openbare zittingen met de bevolking over de plannen van een bedrijf;
- als er wel toegang is tot bijeenkomsten worden vrouwen daar niet toegelaten;
- Papoeavrouwen hebben geen toegang meer tot het land en het oerwoud waardoor zij hun basis grondstoffen voor de traditionele netten, voedsel en medicijnen niet meer kunnen zoeken en er geen ruimte meer is om vee en kippen te houden. Er kan niet meer gejaagd worden. Het bos is ook de plaats van culturele activiteiten: ook dat gebeurt niet meer;
- vrouwen zijn slachtoffer van geweld en seksuele intimidatie;
- als arbeiders lopen zij gevaar omdat er geen voorzorgsmaatregelen zijn genomen voor het werken met pesticiden.

Amelia pleit voor bescherming en ondersteuning van de vrouwen op zo'n manier dat ze recht op inspraak krijgen en beslissingsmacht.

Natalia Yewen wijst erop dat de bedrijven die in Papua actief zijn volop steun krijgen van de Indonesische overheid. Ook investeringen van palmoliebedrijven komen niet ten goede aan de Papoeabevolking en de vrouwen.

Zo zijn de regels van de nieuwe Arbeidswet van 2019 louter in het voordeel van de bedrijven en beperken ze de rechten van de inheemse bewoners. Dit heeft geleid tot demonstraties van de lokale bevolking in Jayapura om de exploitatie door bedrijven te laten stoppen.

In september 2021 zijn er traditionele bijeenkomsten geweest in Moki, Manokwari en Jayapura om duidelijk te maken dat de lokale bevolking niet profiteert van de palmolieplantages. In Jayapura zijn rechtszittingen gehouden en tijdens deze rechtszittingen hielden Ngo's en lokale organisaties veel acties.

In de provincie Papua Barat vond er in de jaren 2019 tot 2021 een evaluatie plaats van de activiteiten van de daar werkzame bedrijven. 30 bedrijven bleken zich niet aan de wettelijke regels te houden. Het onderzoek formuleerde ook een aantal aanbevelingen. Het *kabupaten* Sorong volgde de aanbevelingen op en als gevolg daarvan werden in 2020 en 2021 van vijf bedrijven de concessies ingetrokken. De aanvragen klopten niet en voldeden niet aan de wettelijke regels. Bij dit besluit kreeg de bupati (burgemeester) de steun van de plaatselijke bevolking en ngo's. Drie van de palmoliebedrijven verzetten zich tegen het besluit van de bupati en stapten naar de rechter in Jayapura. Tot grote vreugde van de bevolking en de ngo's werd hun aanklacht tegen de bupati afgewezen. De bupati werd in het gelijk gesteld. Het betekent een overwinning van de rechtsorde. Natalia was bij deze zaak betrokken en was erg blij met dit succes.

Vraag uit publiek: zijn de bedrijven in hoger beroep gegaan?

Antwoord: Ja. De zaak ligt nu bij het hoger gerechtshof in Makassar.

Vraag: Naam van de bupati? Zijn naam is Johnny Kamuran.

Vraag: Welke Ngo's zijn werkzaam in het gebied? Antwoord: Greenpeace, lokale Ngo's en Eco Nusa. Er is onderling veel samenwerking.

Een andere vraag uit het publiek werd niet herhaald omdat die te politiek werd gesteld en de spreker de vraag omzeilde met een algemeen antwoord.

Het was een levendige inhoudelijke presentatie van de beide presentatrices en de deelnemers wilden graag nog langer in gesprek blijven. Maar helaas de tijd was op.

Sigrid Deters, campagneleider bij Greenpeace Nederland over ontbossing, inheemse rechten en de rol van de EU hierin.

De ontbossing vindt plaats voor de productie van palmolie (23%), papier/pulp en hout. Maar ook voor de productie van sojabonen en andere zaken. Vanaf 2000 is in de provincie Papua 951.771 ha bos gekapt voor plantagedoeleinden. De houtkap gaat heel hard en op andere eilanden is al haast

geen bos meer te vinden. Papua vormt nu de nieuwe frontlinie. Bij de actie van Amelia en Natalia was ook Greenpeace betrokken. De regering moet zich aan zijn eigen wetten houden, maar doet dat niet. Men overtreedt ze en daarna worden de wetten afgebouwd zodat men nog meer macht krijgt. De zaak tegen Wilmar heeft Greenpeace gewonnen, maar het bedrijf gaat gewoon door. Zoals veel andere bedrijven, maar ook overheden die hun eigen wetten overtreden uit gewinzucht. Greenpeace heeft geprobeerd afspraken te maken met verschillende bedrijven (Unilever, Ahold, Delhaize, Friesland Campina e.a.) om hun hele keten schoon te maken. Maar daar komt niets van terecht, de bedrijven falen daarin omdat ze zelf niet weten waar hun producten vandaan komen. Daarom wil men nu een Europese basiswet waarin het verboden is producten te importeren waarvoor natuur is vernietigd. Bovendien moet men de inheemse groepen landrechten geven, want waar inheemse groepen landrechten hebben blijft het bos overeind. Inheemse groepen spannen nu gelukkig rechtszaken aan, die ook gewonnen worden.

In 2019 heeft Greenpeace inheemse leiders uit Zuid-Amerika naar Europa gehaald om hun verhaal te vertellen. Hun boodschap is: jullie moeten zorgen voor onze rechten en wetgeving. Daarom ligt er nu een wetsvoorstel in Europa dat op 17-11-21 is gepubliceerd. Als je een product op de Europese markt wilt verkopen moet het ontbossingsvrij zijn en dat moet met geolocatie aangetoond kunnen worden. Kun je het zo niet aantonen, dan mag het product niet de markt op. Maar er zitten gaten in deze wet: bepaalde ecosystemen vallen er niet onder. Ook rubber en mais niet en financiële instellingen niet. Ook de mensenrechten zijn er niet goed in verankerd. Daarom heeft Greenpeace nu een actie om de Europese ministers actie te laten ondernemen. Via de link <https://www.greenpeace.org/nl/acties/bossenwet/#emailminister> kunt u hieraan meewerken. We moeten hier in ons land het heft in eigen handen nemen, want van de bedrijven en regeringen komt het niet.

Vraag: 1. Wat is de bijdrage van Europa aan de ontbossing? 2. Hoe komen de deals tot stand?

Antwoord: 1. Europa komt als tweede na China. Maar wachten tot de ander wat doet heeft geen zin. We hebben ook een voorbeeldfunctie. Europa moet de standaard hoog leggen, want we hebben al eeuwenlang geprofiteerd van andere landen en andere ecosystemen. 2. De deals zijn heel schimmig. Hoe schimmiger, hoe makkelijker voor de bedrijven. Daarom is traceerbaarheid een vereiste.

Vraag: Van wie koop je de grond eigenlijk? Antwoord: In Indonesië is er de adat die dat bepaalt en waardoor het in het kadaster komt. Is er geen geschreven adat, dan is de grond van de overheid.

Vraag: Werkt Greenpeace aan een alternatieve lijst van producten? Antwoord: dit is een mondiaal probleem. Bedrijven verdienen eraan. Dit is een eerste stap, je moet toe naar lokale kringen.

Vraag: Greenpeace begeeft zich op het vlak van mensenrechten en rechten van inheemse volken. Dat wordt politiek. Maakt dat de positie van Greenpeace zwakker, moeilijker of juist sterker?

Antwoord: Mensenrechten zijn universeel. Er is niet veel politieks aan. Idem voor inheemse rechten. Maar als landen zich hier niet aan houden, wordt het lastig. Greenpeace blijft voor groene aarde, dus moeten lokale groepen beschermd worden. Het gaat samen. Greenpeace vliegt vanuit de milieuhoeke erin, maar komt dan in de mensenrechten.

Vraag: Kan het kadaster een rol spelen? Antwoord: Als de landrechten er zijn maar niet zijn opgeschreven en niet in het kadaster staan, dan kan Indonesië zijn gang gaan. Het Indonesische kantoor zit in de oligarchie. Er is heel veel geprotesteerd bij de omnibuswetgeving.

Vraag: Zijn jullie van plan om die wetgeving met een lobby te versterken door op social media de narratieven die er zijn, te zetten? Die kunnen goed bijdragen in de lobby voor de tweede Kamer en Europa. Antwoord: ik wil graag de link naar het filmpje hebben om die dan bij Greenpeace te gebruiken.

Hoogtepunten van de breakoutrooms

Natalia: ik ben erg blij dat ik heb kunnen spreken over de vrouwen in Papua met name als het gaat over bedrijven die in hun gebied actief zijn. Ik ben erg blij dat iedereen heeft kunnen horen hoe het met het proces van de 3 bedrijven in Sorong gegaan is. Ze hebben de zaak verloren en zijn nu in hoger beroep gegaan. Maar we hopen dat ook in dit beroep de bevolking gelijk krijgt.

Amelia: ik ben blij dat ik de uitdagingen waar de Papoeavrouwen voor staan met u kon delen. Vrouwen zijn 2 keer slachtoffer. Door de ontbossing verliezen ze hun land en levensonderhoud. En als ze dan voor de bedrijven gaan werken is dat onder verschrikkelijke omstandigheden. Ze worden uitgebuit op grond die eigenlijk van hen is.

Ds. Magda en Veronika. Ik heb iets van ons werk kunnen delen. Ik vraag u onder meer om voorbede voor de slachtoffers van de schendingen van de mensenrechten, zoals in het dorp Kisor waarvan de bewoners door de militairen werden verjaagd. En ik vraag aan allen om ons in hun gebeden te gedenken.

Sigrid: Heel fijn om mijn verhaal te kunnen vertellen en ook fijn vragen te krijgen over “ Wat kan ik eraan doen?” Maar het moet in de wetgeving gestopt worden, want je moet boodschappen kunnen doen zonder je zorgen te hoeven maken dat je meewerkt aan mensenrechtenschendingen en natuur- en milieuvernietiging. Wij willen een wetgeving om de huidige misstanden te verbieden en regels op te stellen ter bescherming van het oerwoud en de biodiversiteit – dit alles mede in het belang van de inheemse bevolking.

Vien dankt aan alle sprekers en vooral de dappere sprekers uit Papua. Ook alle vrijwilligers en vertalers worden bedankt. Verder kondigt ze nog een mogelijkheid tot onofficieel napraten aan.

Napraten met Veronika

Vraag: is er internet in Kebar? Antwoord: Nee, daarom zit ik nu in Manokwari.

Vraag: hoe is de weg nu? Antwoord: de weg van Kebar naar Sorong is mooi en glad. De weg van Manokwari naar Kebar is mooi, maar hier en daar nog niet goed verhard.

Vraag: is er geweld in Kebar? Antwoord: in Kebar is er geen geweld van/door militairen.

Vraag: Hoe kijkt Veronika aan tegen het narratief dat verteld wordt? Worden de landrechten in het verhaal gestopt? Hoe gaan we hierover praten? Gaan we praten over het recht, of over de verwoesting van de natuur?

Antwoord: Het gaat over beide: zowel de natuur als de rechten zijn kapot. In feite is het één geheel, maar we zullen de nadruk moeten leggen op de rechten. Anders werkt het niet.

Vraag: Lopen jullie veel risico als activist? Worden jullie terrorist genoemd? De natuur is nu helemaal veranderd in vergelijking met vroeger.

Vraag: Zullen wij/wij zullen Greenpeace vragen dat wij als Papoea's hier, inzoomen op de mensenrechten daar?

Antwoord: Wij hopen dat het helpt als de mensen in Nederland ons verhaal hier in Nederland door vertellen. Help ons alsjeblieft in onze strijd!

Opmerking: Het zou goed zijn als jullie zelf hier komen en jullie verhaal vertellen. Dat is beter dan dat wij het uit tweede hand vertellen.

Must read/see links:

'Indigenous Women of Mpur Swor, Kebar Valley – The land, water and forest belong to us' volledige film te zien op https://youtu.be/4IjSCPmP_al

Persberichten over ontbossing door Ajar:

<https://pusaka.or.id/en/the-government-must-be-proactively-follow-up-the-decision-on-sanctions-for-revocation-of-company-license/>

https://pusaka.or.id/wp-content/uploads/2022/02/Press-Release-KTNC-Watch-Condemns-Korean-NCP_OECD-Jan-2022.pdf

Onderzoek naar Papoea vrouwenrechten door Ajar:

<https://asia-ajar.org/resources/policy-papers/indigenous-papuan-womens-rights-and-traditional-forests-under-siege/>

<https://asia-ajar.org/resources/policy-papers/the-expansion-of-natural-resources-sectors-under-papuas-special-autonomy-disproportionate-impact-on-indigenous-women/>

<https://asia-ajar.org/resources/policy-papers/between-rock-and-a-hard-place/>

<https://asia-ajar.org/resources/policy-papers/i-am-here-voices-of-papuan-women-in-the-face-of-unrelenting-violence/>

Actie: via de link <https://www.greenpeace.org/nl/acties/bossenwet/#emailminister> kun je de EU-ministers wijzen op verbeteren van het wetsvoorstel voor de Bossenwet.

Belangrijkste aanbevelingen uit het onderzoek All the birds are gone:

1. De nationale regering moet een grondige beoordeling van de speciale autonomie uitvoeren op basis van een open dialoog met inheemse Papoeagemeenschappen, waarbij inheemse vrouwen centraal staan.
2. Het ministerie van Milieu en Bosbouw en het ministerie van Landbouw moeten alle bestaande vergunningen transparant beoordelen en 180 vergunningen intrekken voor land dat wordt geclaimd door inheemse gemeenschappen waar bedrijven geen toestemming hebben gevraagd en/of geen billijke vergoeding hebben verstrekt aan de echte eigenaren (inclusief het niet nakomen van beloofde gemeenschapsvoordelen).
3. De Nationale Commissie voor Geweld tegen Vrouwen (Komnas Perempuan) moet ervoor zorgen dat mensenrechtenrapporten specifieke beoordelingen bevatten van de situatie van inheemse Papoeavrouwen, inclusief hun status binnen traditionele instellingen, erkenning van hun inheemse landrechten en hun betrokkenheid bij besluitvorming maken over traditionele land- en boskwesties.
4. Bedrijven moeten de land- en hulpbronrechten van inheemse volkeren respecteren. Als ze land hebben ingenomen, moeten ze zorgen voor transparante compensatiebetalingen aan de rechtmatige eigenaren. Ze moeten:
  - alle beloften nakomen die aan gemeenschappen zijn gedaan genoemd in de overeenkomsten over landgebruik;
  - ervoor zorgen dat vrouwen gelijke toegang hebben tot beloofde voordelen, zoals werkgelegenheid, onderwijs en studiebeurzen;
  - stoppen met het inzetten van veiligheidstroepen van de overheid als particuliere beveiliging;
  - ervoor zorgen dat de rechten van werknemers worden beschermd, inclusief beschermende uitrusting en training over het gebruik van gevaarlijke chemicaliën en apparatuur;
  - geen werk geven aan kinderen in de leerplichtige leeftijd.
5. Traditionele instellingen en leiders moeten de deelname van vrouwen aan adat-onderwijs verbeteren, in het bijzonder de erkenning van de adat-landrechten van vrouwen. Ze moeten de problematiek van huiselijk geweld onder de aandacht brengen en adat-sancties gebruiken om geweld te voorkomen en overtreders te straffen.
6. Maatschappelijke groepen moeten traditionele territoriale grenzen in kaart brengen, en vrouwen bij het proces betrekken wanneer een verzoekschrift bij de regering voor formele erkenning van hun bossen en hun verwijdering uit het boslandgoed wordt ingediend. Papoeavrouwen willen:

- speciale programma's om inheemse vrouwen mondiger te maken, om hun betrokkenheid bij discussies in de Adat-raad te versterken en op te komen voor hun recht op land en bossen;
- extra middelen om belangenbehartiging te ondersteunen van gemeenschappen die in conflict zijn met bedrijven om geschillen op te lossen en, als ze dat niet kunnen, deze naar hogere overheidsniveaus of de rechtbanken te brengen;
- netwerken met andere Ngo's om hen te helpen bij het toezicht op gedrag van bedrijven, inclusief internationale Ngo's uit landen waar producten uit Papua geconsumeerd worden en waar mogelijk invoerbepalingen gelden tegen producten die mogelijk in strijd met de (bos)wetten worden geproduceerd.